

TORONTÁL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Égész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Hegyedévre	30 dinár
Egy órára	10 dinár

Egyes szám ára fél dinár

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Obilivjeva (Zápolya) utca 1. Telefonszám 21

MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTÁNI NAPOK KIVÉTELEVEL

Veliki Beeskerek, 1921.

L. évfolyam, 149. szám.

Kedd, július 12.

A nemzetiségi kérdés

az államkormányzásnak minden-
ker legnehezebb, legkényesebb és
legjobb körültekintést igénylő
része volt. A történelem tapasztalatai alapján azonban a jövő tekintetében az a határozott kormányzási elv jegecesedett ki, a mely szerint az állami egységbe vont nemzetiség sajátos, egyéni élete mesterséges akadályokkal fejlődésében meg ne gátoltassék, hogy kulturájának virágba borulása lehetővé tétessék, hogy az igazi szabadság jegyében, a saját erejével vágott mederben haladjon előre az az életfolyam, amelynek tiszta forrása végső fokon a lelkek őstermészetében keresendő.

Ennek a modern kormányzási elvnek egyik további postulatuma, hogy az állam minden polgára szabadon és minden kényszer nélkül saját maga dönthesse abban a benső kérdésben, hogy mely nemzetiséghez tartozik? Ez a kérdés ugyanis külső körülmények által meg nem állapítható. A név esetleg már emberöltők óta nem cégre többé a család sajátos kulturájának, régi idők régi sorsa eltérhetetlen szálakkal fűzhetette egy másik kulturaközösséghez, amelynek ideológiája már generációkon át benne él és benne ég az ősnök és az unokának minden idegszálában, ezzel telt meg a lelkük, ez nyilvánul meg a gondolkodásuk módjában, ennek a kulturának a tüze lángol az érzéseik bensőségében. A vallás pedig ugyancsak történelmi idők óta már csak az egyének istenéhez való viszonyát jelöli meg, neve annak a közös kultusznak, amelynek külső szabályai szerint a világ legkülönbözőbb államainak polgárai a hitnek és egyedül csak a hitnek életét élik. Ezért szükséges, hogy a szabad polgár szabadon tehessen vallomást arról, hogy saját otthonában, abban a szent templomban, amelynek saját maga legigazabb papja és egyben legáhitatosabb hívője, mely kulturának lángja lángol, gyermekeinek lelkét, mely ősi közösség eszméi ölelik át, ki az a költő, akinek borongó szavára könyve lábadozik a szeme és melyik az a távolban derengő közös emlék, amelynek felidézésével hangosabban dobog össze a család minden tagjának szíve?

Az állam minden polgárától joggal megkívánhatja, hogy hű alattyalója legyen s hogy állampolgári kötelességeinek a legtel-

jesebb mértékben eleget tegyen. De ezen a követelményen belül a polgár szabadsága egyet jelent az állam szabadságával s e szabadságnak integráns része az a lehetőség, hogy a polgár benső életét, kulturáját önállóan és akadálytalanul tovább építhesse. Mi nem kételkedünk abban, hogy mindezeknek a felismerése fogja vezetni a kormányt az iskolakérdés megoldásánál is. Külső megbízhatatlan jelek szerint ne vétessék ki a gyermek s vele együtt a lelke, énjé abból a kulturaközösségből, amelynek ed-

dig részese volt. Csak a családfő, a szabad polgár vallomásától függhet a gyermek sorsára oly jelentős kérdés eldöntése, hogy mely iskolába vétessék fel, hogy a kultúra mely csarnokában képezze tovább a lelkét, mert itt válik lehetővé az a mély jelentőségű életelv, hogy az iskola valójában második otthona legyen a gyermeknek, ahol összhangzásban az otthon tanításával, államhoz, de egyúttal saját kulturájához is hű szabad polgárt neveljenek belőle.

(b. l.)

Friedrich ellen elejtették a vádat.

— Budapesti tudósítónk távirata. —

Budapest, július 10.

A Tisza-tárgyaláson ma Klug Árpádot hallgatták ki, aki minden áron Friedrich ellen iparkodott kompromittáló nyilatkozatokat tenni

Az elnök által hozzá intézett kereszt-kérdésekre azonban kitünt, hogy vallomása hazug. A tárgyalás vége felé tartott, mire Szilassy Pál ügyész állt fel és kijelentette, hogy

Friedrich ellen az ügyészség a vádat elejti, mert a tárgyalás folyamán kitünt, hogy az ellene tett vallomások tendenciózusak és a vád egy pillanatig sem tartható fenn. Annak idején valószínűnek látszó vádaskodások alapján vád alá kellett helyezni, de a tárgyalás folyamán kitünt, hogy ezek a vádak tarthatatlanok és éppen ezért az ügyészség eláll a vádtól.

Az elnök megkérdi a Tisza-család védőjét, hogy a magánvádat fenntartja-e. A család védője eláll a vádtól, de Almási Denis grófnő

ügyvédje fenntartja a vádat. A bíróság erre visszavonul és néhány perc múlva meghozza a döntést, mely szerint

a bíróság elejti Almási Denis magánvadját és az ügyész bejelentését tudomásul veszi.

Az ülésteremben óriási tüntetés tört ki Friedrich mellett, akit nagy

éljenzéssel, tüntető ovációval kísért ki a közönség a tárgyaló teremből.

Egy új balkáni háboru előjelei.

Az entente magukra hagyja a balkáni államokat a bolgár konfliktus elintézésére.

Róma, július 10.

Athénben tegnap fontos tanácskozások voltak a görög, szerb és román külügyminiszterek között. A tanácskozások célja az volt, hogy Szerbia és Románia szükség esetén beavatkozzék Konstantinápoly védelmébe.

A terv szerint, ha az SHS. királyság és Romániának Bulgáriával való

konfliktusa kiélesednék, úgy az entente magukra hagyja a balkáni államokat ezen kérdés souveraine elintézésében és nem avatkozik bele a konfliktusba. Ez esetben pedig az expedíció költségeit Bulgáriának kell majd megfizetni.

Görögországot Szmyrnáét Albániában fogja kárpótolni az entente.

Az amerikai csapatok a Rajnánál maradnak.

Washington, jul. 7.

Harding elnök kijelentette, mivel az Egyesült-Államok érde-

kelve vannak a német kárpótlás megállapításában, az amerikai csapatok a Rajnánál maradnak.

A merénvlet ügye.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jul. 10.

Angvelkovity vizsgálóbíró, hogy megerősítse a vádlottak eddigi vallomásainak a valódiságát, tegnap ismételt kihallgatva Pálinkást, Csáki Lajost és a feleségét, Jentnert és Kolaeseket, akiknek a vallomásai mindenben egyeznek eddigi kijelentéseikkel.

A mai napon ismét történt egy letartóztatás. Vics Mihály novisadi lakost hozták be a beogradi rendőrség fogházába. Vics a novisadi terror albizottság tagja volt. Kihallgatása lényeges új gyanukokat halmozott föl a már letartóztatott kommunista képviselőkre. Kihallgatásáról a vizsgálóbíró tudósítónk előtt a következő kijelentést tette:

Moizes tegnapi és Vics Mihály mai kijelentései nagyon is kompromittálók a már elfogott és még néhány más kommunista képviselőre. Bebizonyult belőlük, hogy június 26-ikán délután 6 órakor Ujvidéken a Trombitás-vendéglőben Csopity, Kovácsévity, Filipovity és Trbinjac képviselők husz bizalmi kommunistával együtt összejevetelt tartottak.

Az első törvényjavaslatok.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jul. 10.

Az igazságügyminiszterium és az alkotmányozó miniszter erőlyesen dolgoznak a sürgősen előterjesztendő törvényjavaslatok készítésén, mert a törvényhozó bizottság augusztus elsején fogja megkezdeni a munkáját és akkor ezen törvényjavaslatok a következők: Az állami közigazgatás és a kerületi elosztás törvényjavaslata, a kerületi és községi önkormányzati terv. A munkásvédelmi és munkásbiztosítási javaslat.

Az alkotmányminiszter ezeken kívül már lényegesebb vonásiban elkészítette az új házszabályjavaslatot is.

Cseh-román

vasuti tárgyalások.

Bukarest, jul. 8.

Csehország és Románia között most folynak a tárgyalások a vasuti vonalak rendezése tárgyában. Románia a saját területén akarja lebonyolítani Csehország áruforgalmát a Balkánnal.

Könyvelőkké évi 3000 dinár fizetéssel Makszimovits Jozsef Leszkovácz járási számviteli és 2500 dinár fizetéssel Dusan Kovini járási főszámvevőt.

Számtanácsosokká évi 3000 dinár fizetéssel Gajdos Dragutin Bionerrel és 2500 dinár fizetéssel Nikolits Lázár belacrkvai járási számvevőt, évi 2000 dinár fizetéssel Vukelits Petár (Pančevo) és 1500 dinárral Andrejs Mileta, Topoláról és Feritsan, községi jegyzőt Nova Kalláról.

A verscezi járási pénzügyigazgatóságához:

Főnök 3500 dinár fizetéssel Vaszó ottani számvevőt.

Számvevőkké évi 2500 dinár fizetéssel Matanovits Géza antalfalvai járási számvevő és Maritsdor községi jegyző.

Fogalmazókká: 1500 dinárral Milan Jurakovits (Karlócáról), Jókai József Törökkanizsáról, Rozsits Milivoj és Petrovits Deankán, a nisi pénzügyigazgatóság fogalmazóját.

Bela Crkvar a járási pénzügyigazgatóságához:

Főnök Mikulits Petárt, a területi adóhivatal eddigi főnökét.

Pénztárnokká évi 4000 dinár fizetéssel Ivkovits Bozsidart, a ogradi adóhivatal eddigi ellenét.

Fogalmazóvá évi 2000 dinár fizetéssel Zárits Konstantint, a kovácsi Beeskerekről és Sopronyit.

A kovini jársi adóhivatalhoz:

Főnök Brklyanits Antun (Topolászecsánvról.)

Pénztárnok Gyorgjevits Alekszander (Pozsareváról).

Könyvelővé Dragitsevits Anaszt, az igazságügyminisztérium eddigi könyvelőjét.

Számtanácsosá évi 2500 dinár fizetéssel Arva Jánost, a kovácsi adóhivatal fogalmazóját.

Antalfalva járási adóhivatalhoz:

Főnök 3000 dinár fizetéssel az onai Hugó az odzseai adóhivatal eddigi könyvelőjét.

Az antalfalvai járási adóhivatalhoz:

Könyvelőkké évi 2500 dinár fizetéssel Radivojevits Nikola és Sava városi főkapitányt.

Számtanácsosokká 3500 dinár fizetéssel Megvessy István a nagybeeskereki pénzügyigazgatóság eddigi tisztviselőjét.

Pavletits Milánt, a nova kapele községi jegyzőt.

Pénztárnokká évi 2500 dinár fizetéssel Gombos Mórt ugyanazon adóhivatal eddigi számtanácsosát.

Bulgáriának is sok a hadikárpótlás.

London, jul. 10.

A „Temps” legutóbbi számában közli, hogy Bulgária kérésre küldte a legfelsőbb tanáchoz, melyben kéri a reá kirótt jóváírások összegének három évre való megfizetését.

Gurul a rubel...

— A Torontál tudósítójának távirata. —

London, jul. 10.

Az angol alsóházban a konstantinápolyi eseményekkel kapcsolatban interpelláltak. Az angol katonaság ugyanis letartóztatta Konstantinápolyban az orosz kereskedelmi delegáció több tagját. Harmsworth válaszában kijelentette, hogy Konstantinápolyban ötvenkét alkalmatlan idegent tartóztattak le és ezek között volt az orosz kereskedelmi delegáció tizennyolc tagja.

Ezek közül is kilencet később elbocsajtottak, a többi azonban kitoloncolták. Ezekre a rendszabályokra szükség van, mert az angol hatóságok orosz összeesküvésnek a nyomára jutottak, melynek sikerülte esetén maga az angol parancsnok lett volna az első áldozat. Oroszország Konstantinápolyt forradalmasítani akarja és célja a török szovjet kiáltása.

HIREK

Lapunk a keddi ünnep miatt szerdán a rendes időben jelenik meg.

Nesze neked — Béke!
avagy most tessék háboruszkodni!

Amerikai feltalálók olyan ágyut szerkesztettek, amely teljesen zajtalanul, füst nélkül működik. Az ágyu lövedékei, óriási sebesség mellett, — állítólag — 200 kilométer távolságra is elhatnak. A lövedékek áttörő ereje olyan nagy, hogy ezidőszent nincs olyan erődíj vagy fedzék, amelyet azonnal szét ne rombolna.

Ófelsége Péter király születésnapja. Folyó hó 12-én, kedden ünnepeli ófelsége Péter király születésnapját. Az S. H. S. királyság minden helységében nagy ünnepségek keretében ülik meg ófelsége születésének évfordulóját, így Beeskereken is, mint tavaly, nagy felvonulást rendeznek. Hétfőn a főbb utvonalakon kötelező a zászlókitűzés, azonkívül minden utcai lakos köteles ablakait este 8 órától 10 óráig kivilágítani. Ófelsége születésnapján kedden, az idevonatkozó kormányrendelet értelmében az egész napon általános munkaszünet.

Adrianna Salvy Süveges dalstélye. Vasárnap este tartotta a városi színházban Adrianna Salvy Süveges, a beogradai opera énekesnője egyetlen dalstélyét. A közönség csak félig töltötte meg a színházat, de akik ott voltak, azoknak igazán nagy élvezetben volt részük, mert a művésznő úgy pompás hanganyagával, mint énektudásával és tökéletes deklamációjával a legnagyobb elismerést érdemli. Volt is része bőven a tapsokban és zajos elismerésben, úgy hogy nem egy számát meg kellett újráznia. Legnagyobb sikere volt a Tosca nagy áriájával és a műsora végén előadott dalokkal. A művésznő kíséretét zongorán dicskréten, finoman, kiváló tudással egy fiatal zeneakadémiai növendék: Csiby József látta el.

Istentisztelet a király nevenapján. A király nevenapja alkalmából a zsidó templomban kedd délelőtt 9 órakor ünnepélyes istentisztelet lesz.

Ujságíróiskola Budapesten. Budapestről jelentik, hogy az ősz folyamán ujságíróiskolát fognak megnyitni, amelynek az a célja, hogy ujságírókat fog nevelni. Az ujsá-

íróiskola elnöke dr. Cholnoky Jenő, alelnöke zilahi Kiss Jenő lesz. Lesz a főiskolának egy nagy bizottsága is, amelyben a közélet összes neves emberei szerepelnek. A főiskolának tizenkét főelőadója lesz és eddig huszonhat hallgató jelentkezett. A bökkenő csak az, hogy a főtanácsban meg a nagy bizottságban egyetlen egy ujságíró sincs.

A Viktória teniszversenye ma, hétfőn délután 5 órakor veszi kezdetét a Regatta-egyület melletti teniszpályákon. A versenyprogramon 30 játékos szerepel 70 nevezéssel, köztük több jónévű vidéki játékos, úgy hogy a verseny nemcsak változékony, de nivó dolgában is elsőrangú lesz. Az egyes számok handicapjait ma állítja össze a versenyintézősége, úgy hogy holnap számunkban már részletes programot adhatunk teljes nevezési listával és a valószínű esélyekkel. A verseny, amely előreláthatólag a hét végéig fog tartani, délelőtt és délután is folyik, napi belépőjegy 5 dinár, a verseny egész tartamára 15 dinár.

Zsebmetszés. Sztójánovity Dimitrije kikindai napszámos a szársai állomáson ellopta Mihajlo Zsivoin szársai földműves 806 koronát tartalmazó pénztárcáját. Tegnap került a bíróság elé az ügy. A vádlott azt állítja, hogy találta a pénztárcát a koresmában és amikor az állomás felé tartottak, akkor vette észre, hogy tárcája hiányzik. A bíróság lopásért két havi fogságra ítélte Sztójánovityot, a büntetést a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vették.

Mai erkölcsök. M. Miklós 20 éves és Sz. József 17 éves beeskereki süteményárús, büntetett előéletű suhancok betörték a múlt évben Jovánovics Milos magyar-utcai fűszerkereskedő üzletébe és onnan a nyitott kasszából kiloptak tizenegyszer és néhány száz koronát. A zsákmánnyal átrándultak Écskára, Lukácsfalvára és Törökbeesére, mindenütt koresmáztak, duhajkodtak és oly nagyviri módon költek, hogy harmadnapra, amikor a rendőrség elfogta a suhancokat, már csak ezer koronájuk volt a lopott pénzből. A bíróság M. Miklóst, lopásért két évi, Sz. Józsefet pedig egy évi börtönrre ítélte. A vádlottak megnyugodtak az ítéletben, az ügyész fellebbezett.

Dr. Schmidt József visszatért bécsi tanulmányutjáról és működését ismét megkezdte lakásán, Panesevón, Starčevačka-utca.

Beogradban maximálták az élelmiszerek árát. Beogradban ma nagy meglepetés érte egy a fogyasztókat, mint az elárusítókat. A városi tanács falragaszokon értesítette a közönséget, hogy az összes élelmiszerek és közhasználatu cikkek árát maximálta. Maximálták ezenkívül a kávéházi és korcsmai ételek és italok árát és a szállodai szobák árát is.

Fiatalkorú farkaskutya. két hónapos, Tigris névre hallgat, szombat este 7 óra tájban eltűnt Aradáci-utcai lakásomról. Aki visszahozza, vagy nyomára vezet, illő jutalomban részesül. Lózza Zsigmond Aradáci-utca.

Alkalmatlanok kiutasítása Beogradból. Beogradból jelentik, hogy a legutóbbi rendőri razzia alkalmával Beogradban rengeteg olyan egyént találtak, akinek nem volt lakhatási engedélye és aki igazolatlanul lakik a városban. A rendőrség ezeket az embereket rövidesen elárvoltja a város területéről.

Az államjegykibocsajtást ellenőrző-bizottság megválasztása. Budapestről jelentik, hogy a nemzetgyűlés által a jegykibocsajtás ellenőrzésére megválasztott bizottság tegnap megalakult. Elnökévé Ernst Sándort, jegyzőjévé Meskó Zoltánt választották meg. Popovics, az intézet elnöke ma tette le az esküt a kormány kezébe. A magyar jegybank első ülését hétfőn tartja meg.

A francia tiszték nem eléggé közömbösek.

London, jul. 10.

A legfelsőbb tanács visszahívta Felsősziléziából, Beuthenből a francia parancsnokokat és helyette egy angol ezredet küldött ki.

60 ezer magyar hadifogoly érkezik hazájába.

Budapest, jul. 10.

A napokban érkezik haza Magyarországra Svédországon keresztül 60 ezer magyar hadifogoly, akik az európai Oroszországban, Szibériában, Kaukázusban és Turkesztánban voltak internálva. A hazaérkező hadifogolyok között, az amerikai vöröskereszt kimutatása szerint, mindössze csak 105 rokkant van, a többi teljesen egészséges, testi hibá nélküli ember. A hadifogolyok hazaszállítását hosszas tárgyalások előzték meg az orosz szovjet és a magyar kormány között, míg végre az amerikai vöröskereszt és Svédország segítségével négy hajót bocsajtott az orosz kormány a magyar hadifogolyok hazaszállításához rendelkezésre.

Földbirtok-eladás!

Szegedhez közel, Szőreg község határában 315 kat. hold tanyabirtok 3 szobás urilakkal, 8 cselédlakással, 120 darab jóság részére istállóval, nagy kocsiszin, magtár, kukoricahambár és ártézi kúttal, eladó. Felvilágosítást nyújt

Györffy Lajos uradalmi intéző, Szőreg.

FÉRFI ÉS NŐI SZÖVETEK

érkeztek!

Adler & Büchler

Zagreb, Marovska ulica 5
az udvarban.

1819

Buziási természetes

szénsav

vevő vasutállomására szállítva bérmentve
475 koronáért kapható

Philippovich Ádám cégnél Pancsován.

mint a J. Musong és Tarsa cég vezér-
képviselője az SHS. királyság területére

Rendelések intézendők: 1238

A vezérképviselő címére Pancsovára
és a veliki kikindai fiók Gjorgje
Okoliszanov-féle sörlerakat címére.

Együttal ajánlok 110-szeres Monopol-
Sacharint tablettákban vagy kris-
tályosodva kilónként 2200 koronáért.

Cseplőgéptulajdonosok
figyelmébe!

Gépolaj, benzin, tavotte-gépszir,
szijviasz, gyanta, kocszi-
kenőcs a legjobb minő-
ségben és legolcsóbb
áron az 1361

Első Veliki Becskereki Szappan- és
Gyertya-Gyárnál Veliki Becskereken,
mint egyedüli készítőnél kapható.

Mész

Darabos mész 180 K,
poros mész 140 K.
Portlandcement, gipsz,
fedellemez, műkölapok,
lépcsők, csövek, vályuk
a legolcsóbb árban.

Özv. Guttman Jakabné és Fiai
1307 Veliki Becskerek.

HIRDESSÉN A
TORONTAL-BAN
TELEFONSZÁM 21.

Üzletátvétel!

Tisztelettel értesitem
V. Becskerek város t.
közönségét, hogy a
Knez Miletina (Nicky) u.

(Pest-szállodával szemben) levő Kreszta féle **Órás- és
ékszerjavító-üzletet** átvettem és azt a modern kor-
nak megfelelőleg berendezve **Baaden Hugó** cég alatt tovább veze-
tem. Elvállalok mindenféle óra- és ékszerjavításokat a legtelki-
ismeretesebb kivitelben, szolid árak mellett. A n. **Baaden H.**
é. közönség szíves pártfogását kérem, tisztelettel órás- és ékszerész.

Bánáti nagy gőzmalom keres azonnali belépésre

tapasztalt, ügyes **főmolnárt**,
továbbá egy **almolnárt**
és több **molnársegédet**.

1372

Ajánlatok „Bánáti malom” jellege alatt e lap kiadóhivatalába küldendők.

A Szrpszka Poljoprivredna Banka D. D. Veliki Becskerek

átvette a „Beogradszka Zadruga”
élet- és tűzkárbiztosító intézet
ügynökségét.

394

Bognárok figyelmébe

Elsőrangú

kőrösrönk, hasáb- és dorongfa

előnyös áron kapható

1354

Merkur

Bánáti Kereskedelmi R.-T.
Veliki Becskerek, Krumszka (Korona) utca.

Új cukrász-üzlet

Ivanitza Sebestyén
Nemanjina (Jenő főherceg) utca

Ajánlja elsőrangú mind-n
frissen készített cukrász-
ményeit, csokoládébombonja
és egyéb specialitásokat.

Fagyalt! Jegeskáv

Keresünk megvételre egy
jó állapotban levő ötsoros

ellenőrző pénztár

Köztisztviselők fogy. szövetkezet
Veliki Becskerek. 137

Eladó földbirtok

200 hold prima szántóföld
egy tagban, tanya úri lakkal
éő és holt felszereléssel.

Cím a kiadóhivatalban.

Képkerekek, képkerekülön-

legességek, va-
lamint képkeretlecek nagybar-
és kicsinyben. Az összes fény-
képeszeti cikkek raktár

Elite Weiser,
Vrsac. 1351

Megvételre kerestetik

egy folyóatke-
lésre alkalmas **komp.**

Ajánlatok:

Dina Tadin korcsmáros
Szerbaradac, küldendők. 1384

Eladó

egy 2-es számú duplaajtós, erős,
új „Anhauer” gyártmányú
vertheim-kassza

Bővebbet TEVRAN GYÖRGY
nagyvárnoki plébánosnál.

KÁVÉNÁZBAN, VEN-
DÉGLÖBEN KÉRJÜK
A TORONTAL-T